

บทที่ 5

โครงสร้างพื้นฐานด้านการสาธารณูปโภค - สาธารณูปการ
และทรัพยากรการท่องเที่ยว

1. โครงสร้างพื้นฐานด้านการสาธารณูปโภค

1.1 เส้นทางคมนาคมทางบก ในปัจจุบันการคมนาคมทางบก ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญอันดับหนึ่ง ที่เปิดทางให้เกิดการดึงความสัมพันธ์ ระหว่างพื้นที่โครงการ กับบริเวณที่อยู่ในภูมิภาคอื่น แม้ว่าในขณะทำวิทยานิพนธ์นี้ จะมีการคมนาคมทางบกติดต่อกัน โดยเส้นทางหลวงที่มีคุณภาพดีแล้ว ในอนาคตอันใกล้นี้ คือประมาณ ปี พ.ศ. 2526 ทางรัฐบาลได้กำหนดเป็นเป้าหมายไว้ว่าจะเปิดใช้เส้นทางรถไฟสาย ฉะเชิงเทรา - สัตหีบ ซึ่งขณะนั้นกำลังอยู่ระหว่างเริ่มทำการก่อสร้าง ให้สามารถเป็นทางลำเลียงสินค้า และวัตถุดิบรวมทั้งการขนส่งผู้โดยสาร เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาภูมิภาคนี้ต่อไป ฉะนั้นการกล่าวถึงการคมนาคมทางบกในปัจจุบัน จึงเป็นการพิจารณาเฉพาะถนนทางหลวงที่สำคัญ คือ

ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) ซึ่งเริ่มต้นจาก กรุงเทพมหานคร อนุสรณ์การ ชลบุรี ผ่านตัวเมืองระยองไปจังหวัดจันทบุรีและตราด เป็นถนนที่สำคัญ เนื่องจากเป็นทางสายเดียวที่เชื่อมโยงจังหวัดชายทะเล ในภูมิภาคส่วนนี้ทั้งหมด ซึ่งทางสายนี้สามารถรับการจราจรได้วันละ 8,000 คัน

ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 เป็นทางหลวงสายใหม่ ที่เชื่อมระหว่างจังหวัดชลบุรีกับจังหวัดระยอง โดยตัดจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ที่บริเวณบ้านกระหิงลาย ในท้องที่อำเภอบางละมุง ผ่านตำบลพนานิคม และตำบลมาบข่า อำเภอบ้านค่าย ตัดกับถนนสายระยอง - บ้านค่าย แล้วเชื่อมกับถนนสุขุมวิท ในแนวเดียวกับถนนจันทูตม บริเวณที่ถนนสายใหม่นี้ตัดผ่าน เป็นแหล่งเกษตรกรรม ดังนั้นผลผลิตต่าง ๆ ของการเกษตรกรรมจึงลำเลียงออกสู่ตลาดกลางและจังหวัดใกล้เคียงได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ทางหลวงสายนี้สามารถรับการจราจรได้วันละ 12,000 คัน

ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 331 ทางสายนี้เริ่มต้นจากบริเวณอุตะเปา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผ่านจังหวัดระยองในท้องที่กิ่งอำเภอบลวกแดง ผ่านจังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ออกไปถึงจังหวัดนครราชสีมา เป็นถนนสายยุทธศาสตร์ที่สำคัญ

เป็นเส้นทางลำเลียงสัมภาระและผลผลิตทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม จากภาคตะวันออก ไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้การติดต่อระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ในภาคทั้งสองเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

1.2 การคมนาคมทางน้ำ เนื่องจากด้านทิศใต้และด้านทิศตะวันตก ของพื้นที่โครงการนี้ ติดกับฝั่งทะเลอ่าวไทย การคมนาคมทางน้ำส่วนใหญ่จึงเป็นเพียงเรือประมง ซึ่งออกไปจับปลา ในบริเวณอ่าวไทย และนำปลาที่จับได้ขึ้นตามท่าเรือเทศบาลเมืองระยอง ที่อยู่บริเวณปลาย ถนนตากสินมหาราช ท่าเทียบเรือนี้นอกจากจะใช้ขนถ่ายสัตว์น้ำที่จับได้แล้ว ยังใช้เป็นท่าเรือ โดยสารสำหรับนักท่องเที่ยวออกไปทัศนจรแถวปากน้ำระยอง และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งใน เขตอำเภอมืองระยองนี้ยังมีท่าเรือเพือกแห่งหนึ่ง

สำหรับท่าเรือที่สำคัญอีกแห่ง คือ ท่าเรือสัตหีบ ซึ่งปัจจุบันเปิดให้ใช้แล้ว โดยมีลูกค้า รายใหญ่ คือ เรือที่เข้ามาส่งสินค้าเกี่ยวกับท่อก๊าซตามโครงการก๊าซธรรมชาติ ของการ ปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย และทางรัฐบาลได้มีดำริที่จะขยายท่าเรือสัตหีบ ให้เป็นท่าเรือ พาณิชยกรรม โดยจะทำการขุดรอกลองน้ำหน้าท่าให้มีความลึก ประมาณ 12 เมตร จากระดับ น้ำทะเลต่ำสุด เพื่อให้เรือขนาดบรรทุก 50,000-80,000 ตัน เข้าออกได้สะดวก และสามารถรับเรือขนาดใหญ่ให้มาจอดพร้อมกันได้ 3 ท่า และเรือขนาดเล็กได้ 2 ท่า สำหรับระยะเวลาในการปรับปรุงท่าเรือคาดว่าจะปรับปรุงให้ใช้ได้ 5 ท่าดังกล่าวในเวลา ไม่เกินปี 2525 และจะขยายเพิ่มขึ้นถ้า ปรากฏว่าเหมาะสมและคุ้มค่าต่อการลงทุน

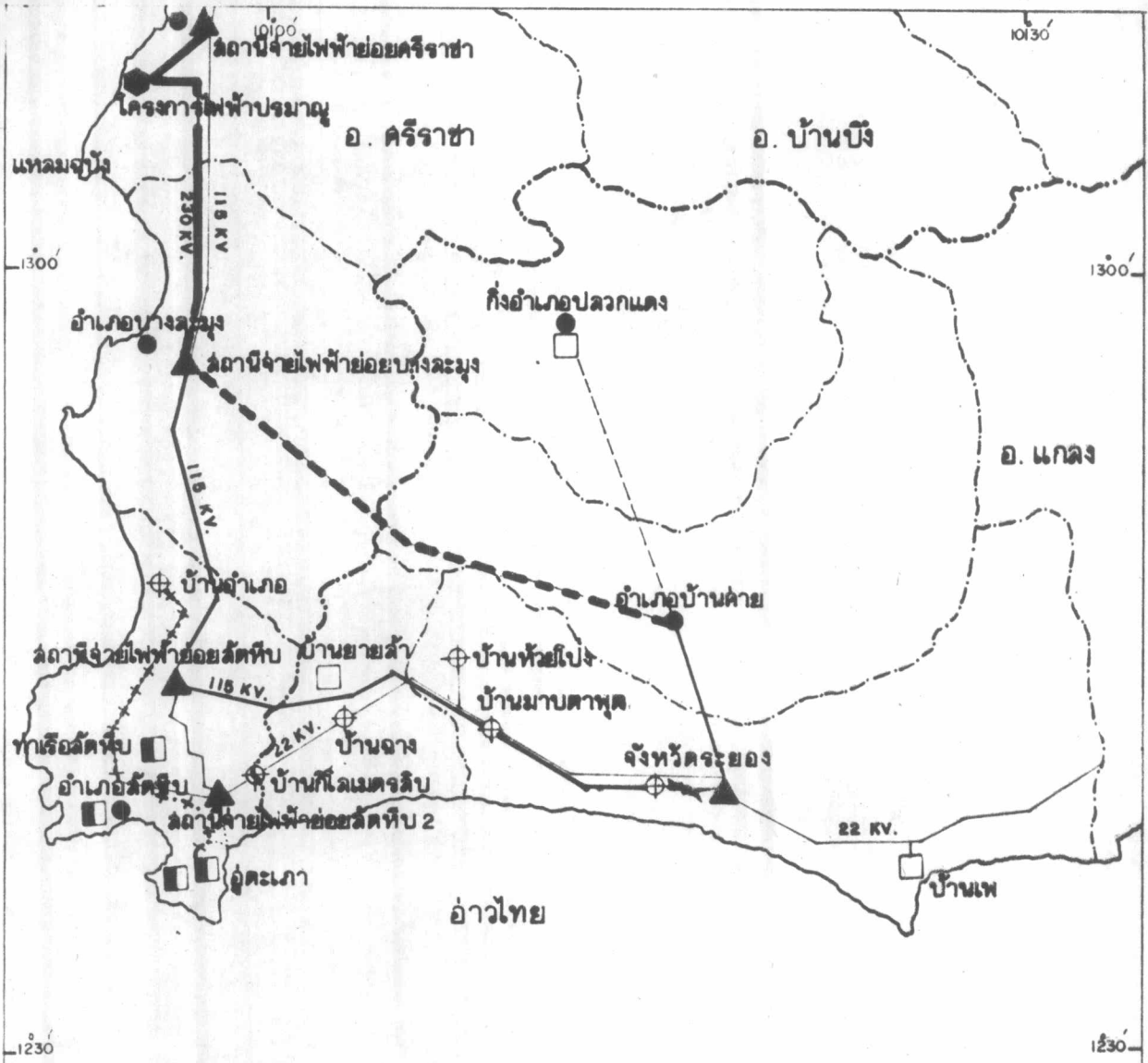
นอกเหนือจากโครงการสร้างทางรถไฟ และการปรับปรุงท่าเรือน้ำลึกที่สัตหีบ เพื่อการพาณิชย์ ที่จะให้สามารถเปิดใช้ได้ในช่วงปี พ.ศ. 2525 และ 2526 และทางกรม ทางหลวง มีโครงการบูรณะทางหลวงหมายเลข 3 ตอนสมุทรปราการ - บางปะกง และ ตอนบางละมุง - พัทยา ซึ่งคาดว่าจะภายหลังการบูรณะดังกล่าวจะทำให้ทางหลวง ซึ่งปัจจุบัน มีการจราจรประมาณ 3,400 คันต่อวัน สามารถรับปริมาณการจราจรที่เพิ่มขึ้นตามปกติ ในภูมิภาคนี้ได้ในระยะ 5 ปีข้างหน้า

1.3 ไฟฟ้า ปัจจุบันการผลิตกระแสไฟฟ้า ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เป็นระบบที่เชื่อมโยงกัน ทั่วประเทศ โดยแหล่งผลิตไฟฟ้าแต่ละแห่งจะดำเนินการผลิตไฟฟ้าร่วมกัน ในลักษณะเสริมกำลังกัน

ทำให้เกิดระบบการผลิตและส่งกระแสไฟฟ้าขนาดใหญ่ขึ้น ยึดความสามารถของการผลิต ซึ่งได้จากโรงไฟฟ้าไอน้ำ ที่ใช้ความร้อนจากแก๊สเทอร์ไบน์เคลื่อนที่ 1, 2 และ 3 ที่บางปะกงนั้นมีกำลังผลิตรวมกันทั้งสิ้น ประมาณ 3,426 เมกกะวัตต์ เพื่อใช้กับสายส่งพลังงานไฟฟ้าไปยังชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งปัจจุบันใช้เฉพาะชุมชน และอุตสาหกรรมขนาดเล็กเท่านั้น สำหรับโครงการขั้นตอนการไฟฟ้าฝ่ายผลิต จะเพิ่มกำลังการผลิตรวมเป็น 6,431 เมกกะวัตต์ ซึ่งไม่ได้รวมถึงความต้องการใช้ไฟฟ้าของอุตสาหกรรมหลัก ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นใหม่ และจะปรับปรุงสายส่งแรงสูงใหม่ขนาด 230 กิโลวัตต์ ระหว่างอ่าวไผ่ - ระยอง ซึ่งเพียงพอที่จะรองรับอุตสาหกรรมหลักใหม่ ๆ ได้ และจะแล้วเสร็จในปี 2526 คาดว่าจะใช้งบประมาณ 431 ล้านบาท

1.4 การสื่อสาร ในปัจจุบันการให้บริการด้านโทรศัพท์ ของชุมสายที่สำคัญในภาคตะวันออก มีจำนวนทั้งสิ้น 9,600 เลขหมาย ในจำนวนนี้ชุมสายชลบุรี มีจำนวนเลขหมายมากที่สุด คือ 4,000 เลขหมาย รองลงมาได้แก่ ศรีราชา และพัทยา ชุมสายละ 1,400 เลขหมาย ระยองและสัตหีบมีจำนวนเลขหมาย 1,000 และ 600 เลขหมายตามลำดับ การให้บริการโทรศัพท์ดังกล่าวชุมสายโทรศัพท์ทั้ง 5 ชุมสายเป็นแบบอัตโนมัติทั้งสิ้น ซึ่งสามารถติดต่อกับนอกเขตภาคตะวันออก และต่างประเทศได้โดยตรง

สำหรับโครงการในอนาคตช่วง 5 ปีข้างหน้า ทางองค์การโทรศัพท์จะเพิ่มเลขหมายในเขตชุมสายต่าง ๆ รวมได้ดังนี้คือ ชลบุรีเพิ่มเป็น 7,000 เลขหมาย ศรีราชา 2,6000 พัทยา 4,200, สัตหีบชุมสายละ 1,000 เลขหมาย และระยองจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2526 และให้บริการได้ 250 เลขหมาย

แผนที่ แสดงกำลังไฟฟ้า

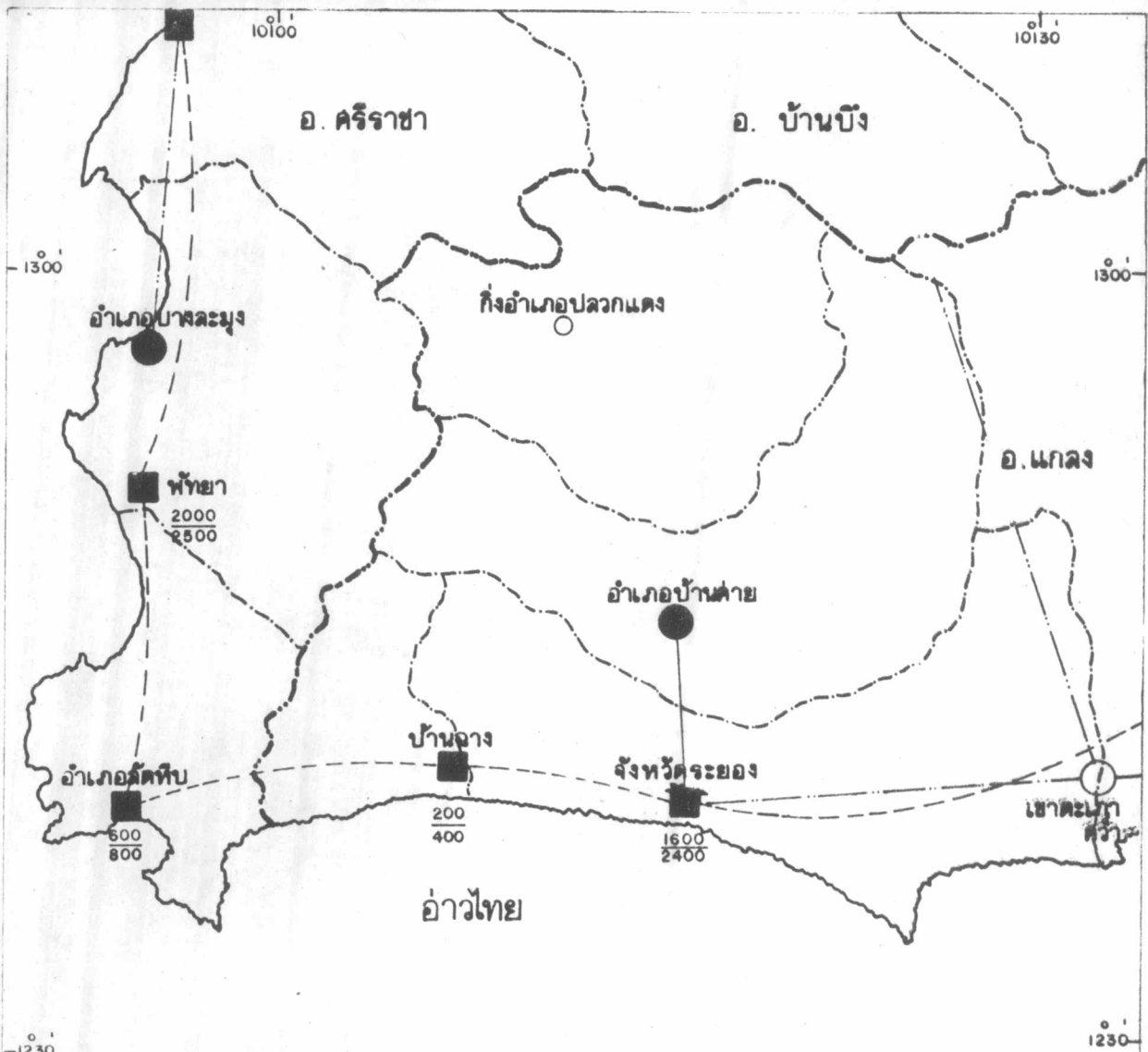
แผนภาพที่ 5.2

เส้นแบ่งเขตการปกครอง.

- เส้นแบ่งเขตจังหวัด
- เส้นแบ่งเขตอำเภอ
- เครื่องกำเนิดไฟฟ้า
- ◼ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า
- ▲ สถานีจ่ายไฟฟ้าย่อย
- ⊕ สถานีจ่ายไฟฟ้าย่อย
- สายส่งแรงสูง
- +++++ สายส่งแรงสูง
- ◇ เซล
- โอน้ำ
- 115 KV. ชุมชนที่ได้รับประโยชน์จากสายส่ง
- 11 KV. โครงการ

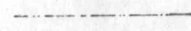

ที่มา : การวิจัยการพัฒนาระบบไฟฟ้า พ.ศ. 2521
10100

แผนที่ แสดงโครงข่ายทางไกล

แผ่นภาพที่ 5.3

เส้นแบ่งเขตการปกครอง

- เส้นแบ่งเขตจังหวัด
 - เส้นแบ่งเขตอำเภอ
 - ชุมล้ายโทรศัพท์
 - สถานีทวนสัญญาณปลายทางในชุมล้ายโทรศัพท์
 - เส้นทางที่มีโครงการสร้าง
 - เส้นทางของสายเคเบิล
200	เลขหมาย
400	สายคู่ต้นทาง

ที่มา: กรมวิจ.โทร.เท. ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑

10100

10130

1.5 แหล่งน้ำที่สำคัญ

น้ำเป็นทรัพยากรที่มีอยู่จำนวนจำกัดในภูมิภาคนี้ ดังนั้นแหล่งน้ำจึงเป็นตัวกำหนดการพัฒนาทั้งหลาย ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมหลัก หรือการพื้นที่รับขนาดของชุมชนที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากการพัฒนา และการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ ๆ จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงข้อจำกัดในเรื่องนี้

1.5.1 แหล่งน้ำผิวดิน ในบริเวณโครงการที่สำคัญคือ แม่น้ำระยอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตั้งถิ่นฐานชุมชน และการเพาะปลูกพืชในที่ลุ่ม นอกจากนี้ทางรัฐบาลยังจัดสร้างแหล่งน้ำตามแหล่งต่าง ๆ ที่ภูมิประเทศอำนวยให้ และบางแห่งเป็นบริเวณที่พิจารณากำหนดว่าสามารถสร้างเป็นอ่างเก็บน้ำที่ดีได้ ดังนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงปริมาณความจุอ่างเก็บน้ำ และบริเวณที่ตั้ง พ.ศ. 2521

ชื่ออ่างเก็บน้ำ	ความจุ น้ำประมาณ (ล้านลูกบาศก์เมตร)	บริเวณที่ตั้ง (อำเภอ)
1. ตะเคียนเตี้ย	16.30	ศรีราชา - บางละมุง
2. คลองนาเกลือ	8.80	บางละมุง
3. บาบประชัน	15.00	บางละมุง
4. ห้วยชานนอก	7.30	บางละมุง
5. ห้วยใหญ่	17.28	สัตหีบ - บางละมุง
6. คลองบางไผ่	12.00	สัตหีบ
7. พลุตาหลวง	2.80	สัตหีบ
8. จุกเสม็ด	0.25	สัตหีบ
9. คอกกราย	58.00	ปลวกแดง
10. คลองใหญ่	45.00	ปลวกแดง
11. หนองปลาไหล	100.00	ปลวกแดง
12. ห้วยกรวด	3.40	ปลวกแดง - ศรีราชา
13. คลองหับมา	35.00	ระยอง - บ้านค่าย
รวม	321.13	บริเวณโครงการ

ที่มา : การศึกษาเบื้องต้นของ การพัฒนาท่าเรือสัตหีบ และสนามบินอู่ตะเภาเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การทะเลแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2521

จากตารางที่ 5.1 และแผนภาพที่ 5.5 จะเห็นว่าบริเวณที่ตั้งอ่างเก็บน้ำนั้น กระจายอยู่ทั่วไปตามสภาพพื้นที่ที่อำนวยให้ เมื่อรวมปริมาณน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่สร้างแล้ว และที่ได้รับพิจารณาให้เป็นบริเวณอ่างเก็บน้ำรวมทั้งสิ้นประมาณ 321.13 ล้านลูกบาศก์เมตร

1.5.2 แหล่งน้ำใต้ดิน ในพื้นที่โครงการ มีหินอุ้มน้ำอยู่ 2 ประเภทด้วยกัน คือ หินดินดาน ซึ่งมีคุณสมบัติแตกต่างกันดังนี้ คือ

(1) ชั้นหินไม่ใช่ดินดาน (Unconsolidated Rocks) จำแนกตามลักษณะ การเกิดและคุณสมบัติการกักเก็บน้ำ ได้เป็น 3 ประเภทคือ

- ชั้นกักเก็บน้ำของทรายชายทะเล (Beach Sand Aquifer) เกิดอยู่ในแนวสันทรายที่ทอดไปตามชายหาด ซึ่งสันทรายนี้เกิดขึ้นจากกระแสน้ำลม และการรวมตัวของชั้นตกตะกอนของทราย น้ำใต้ดินที่เกิดขึ้นในบริเวณนี้ ได้จากการไหลซึมของน้ำฝนที่ตก โดยทั่วไป ซึ่งในบริเวณโครงการมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,200 มม.-1,400 มม. ต่อปี ทำให้มีปริมาณน้ำใต้ดิน ซึ่งสามารถสูบมาใช้ได้ประมาณ 2.5-3.5 ลบ.ม/ชม. และเนื่องจากอยู่ใกล้กับน้ำทะเล ซึ่งมีความดันจำเพาะสูงกว่า จึงทำให้น้ำจืดซึ่งเกิดในชั้นนี้ ช่วยลด การหนุน หรือบดกรอกของน้ำทะเลได้ แต่ยังไม่มีการสูบน้ำจืดมาใช้อย่างหนัก

- ชั้นกักเก็บน้ำจากทรายน้ำจืด (Alluvial Aquifer) เกิดอยู่ในบริเวณ พื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง หรือตามแนวแคว ๆ ใกล้ลำธาร และห้วย ปริมาณน้ำซึ่งสามารถสูบได้ จากชั้นนี้ประมาณ 2.5-7 ลบ.ม/ชม. น้ำที่ได้จากบริเวณนี้อาจมีเหล็กและคลอไรด์ผสมอยู่ในอัตราสูง

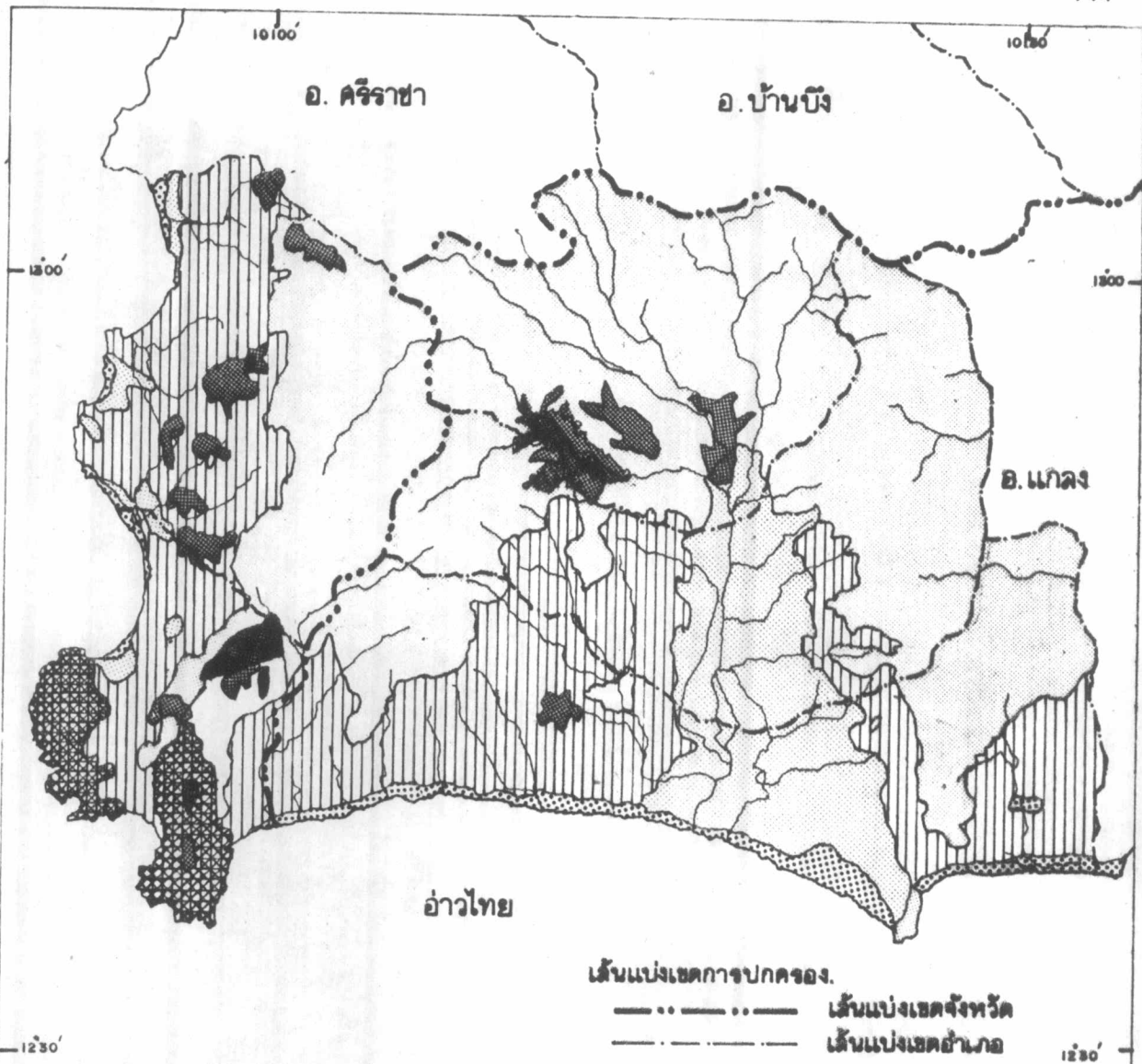
- ชั้นกักเก็บน้ำเทอเรส (Terraced Aquifer) เกิดอยู่ในบริเวณที่ ตะกอนของหินผุแกรไนท์ และหินรูนเก่าชนิดอื่น ๆ มาทับถมกัน ในชั้นเก็บกักน้ำชั้นนี้จะมีการ ไหลของน้ำที่ซึมผ่านค่อนข้างต่ำ คือประมาณ 2.5 ลบ.มต่อชม.

(2) ชั้นหินดินดาน (**Consolidated Rocks**) ชั้นหินกักเก็บน้ำชนิดนี้ สามารถจำแนกตามลักษณะการเกิด และชนิดของหินได้ดังนี้

- ชั้นกักเก็บน้ำแกรนิติก (**Granitic Aquifer**) เกิดจากชั้นหินแกรนิต ซึ่งเป็นบริเวณที่มีแร่ธาตุ และสารต่าง ๆ หักตมกัน หรืออาจเป็นบริเวณที่หินเกิดจาก อิทธิพลของลมฟ้าอากาศ ทำให้เนื้อหินเปลี่ยนสภาพไป ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้ชั้นหินมีรอยต่อ จึงเป็นแหล่งของอ่างกักเก็บน้ำ บ่อที่เจาะลงไปชั้นหินนี้จะมีปริมาณน้ำน้อย คือประมาณ 2.5 ลบ.ม.ต่อชม. หรือน้อยกว่า

- ชั้นกักเก็บน้ำคาร์โบเนต (**Carbonate Aquifer**) เกิดจากการรวมกันของหินคาร์โบเนต จนกลายเป็นชั้นกักเก็บน้ำที่เป็นหินปูน ส่วนใหญ่จะเกิดอยู่ตามภูเขา จึงทำให้กักเก็บน้ำได้น้อย ถึงน้อยมาก จนไม่มีความสำคัญต่อบริเวณที่มีลักษณะตามที่กล่าวข้างต้น

- ชั้นกักเก็บน้ำเมตตาเซดิเม้นท์และเมตตามอร์ฟิก (**Meta Sediment & Metamorphic Aquifer**) มีองค์ประกอบของหินทรายและหินทราย เป็นส่วนใหญ่ โดยทั่วไป หินประเภทนี้จะไม่มีการกักเก็บน้ำ แต่บางโอกาสและบางตำแหน่งอาจจะเก็บปริมาณน้ำได้สูงถึง 5 ลบ.ม.ต่อชม.

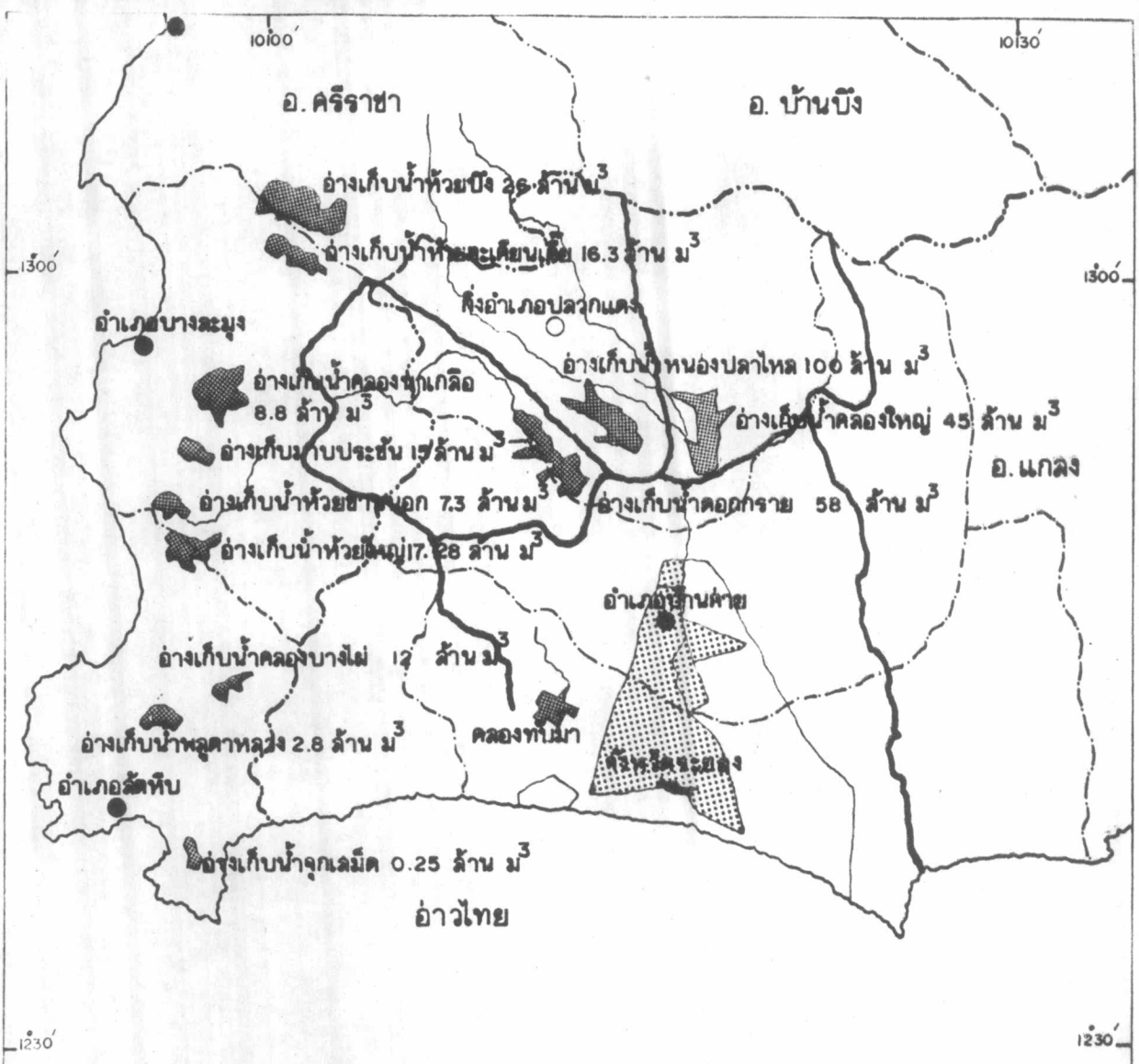
แผนที่ แสดงบริเวณแหล่งน้ำใต้ดิน อ.บางละมุง
 อ.สัตหีบ และ จ.ระยอง ปี พ.ศ 2521

แผ่นภาพที่ 5.5

- METASEDIMENT & METAMORPHIC AQUIFER.
- BEACH SAND AQUIFER
- GRANITIC AQUIFER
- TERRACED AQUIFER
- CARBONATE AQUIFER
- ALLUVIAL AQUIFER
- RESERVOIR

ที่มา : กองวิจัย การเคหะแห่งชาติ

แผนที่ แสดงทรัพยากรแหล่งน้ำบนผืนดิน

แผนภาพที่ 5.4

เส้นแบ่งเขตการปกครอง.

- เส้นแบ่งเขตจังหวัด
- เส้นแบ่งเขตอำเภอ
- อ่างเก็บน้ำ
- โครงข่ายที่สร้างเสร็จแล้ว

ที่มา : กรมชลประทานแห่งชาติ พ.ศ. 2521

2. สาธารณูปการในบริเวณพื้นที่โครงการ พ.ศ. 2521

2.1 การแพทย์และสาธารณสุข (ตารางที่ 5.2 และ 5.3 แผนภาพที่ 5.6)

โรงพยาบาล มีจำนวนโรงพยาบาล 3 แห่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองระยอง 1 แห่ง สุขาภิบาลสัตหีบ 1 แห่ง และสุขาภิบาลบางละมุงอีก 1 แห่ง ระดับการให้บริการของโรงพยาบาลแต่ละแห่ง แตกต่างกันคือ โรงพยาบาลในอำเภอบางละมุง ให้บริการในระดับตำบล มีแพทย์และพยาบาลจำนวนน้อย และมีเตียงเพื่อรับคนไข้ในได้ในจำนวนจำกัดคือประมาณ 10 เตียง เท่านั้น ในขณะที่โรงพยาบาลในอำเภอสัตหีบ ซึ่งนับเป็นโรงพยาบาลในระดับตำบลเช่นกัน แต่มีจำนวนแพทย์และเจ้าหน้าที่ พร้อมทั้งจำนวนเตียงเพื่อรับคนไข้ในได้มากกว่า โรงพยาบาลประจำจังหวัดระยอง และ โรงพยาบาลประจำอำเภอบางละมุง จากการเปรียบเทียบกับจังหวัดชลบุรี และสัดส่วนจำนวนแพทย์ พยาบาลของทั่วประเทศจะเห็นว่าโรงพยาบาลในอำเภอสัตหีบ การให้บริการด้านการแพทย์ และพยาบาลได้สูงกว่าโรงพยาบาลจังหวัดชลบุรี และเกณฑ์เฉลี่ยของทั่วประเทศ ดังนั้นแนวโน้มในอนาคตด้านการให้บริการสาธารณสุขในบริเวณโครงการนี้ อาจพิจารณาให้สัตหีบเป็นศูนย์กลางด้านการอนามัยเพื่อสวัสดิภาพของสุขภาพของประชากรในบริเวณภูมิภาคนี้

สำหรับการส่งเสริมการอนามัยขนาดเล็ก ได้แก่ สถานเอนามัยชั้น 1 - 2 หรือหน่วยควบคุมกามโรค กระจายอยู่โดยทั่วไปตามตำบลต่าง ๆ และในบางตำบลมี 2 แห่ง โดยในแต่ละแห่งจะมีเจ้าหน้าที่ ประมาณไม่เกิน 2 - 3 คนเป็นพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล และมีบริเวณบ้านกิโลเมตรที่สิบ ซึ่งเดิมเป็นย่านที่มีสถานเริงรมย์ และเป็นที่ยึดความสำราญของทหารอเมริกัน ดังนั้น กระทรวงสาธารณสุขจึงได้จัดตั้ง หน่วยควบคุมกามโรคขึ้น 1 แห่ง ในบริเวณดังกล่าว โดยมีแพทย์ 1 คน พยาบาล 1 คน ผู้ช่วยพยาบาล 2 คน ส่วนตำบลอื่น ๆ ได้แก่ ตำบลบางละมุง ตำบลห้วยโป่ง ตำบลบ้านค่าย และตำบลเนินพระนั้น เป็นหน่วยควบคุมกามโรคสำหรับชุมชนท้องถิ่น ในตำบลเนินพระ มีถนนเข้ามายนอกที่เป็นกามโรค ซึ่งเข้ารับการตรวจ และรักษา ประมาณ 15,600 คนต่อปี^{1/}

^{1/} รายงานการวิจัยเมืองระยอง กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย
พ.ศ. 2521 หน้า 77

ตารางที่ 5.2 สถานที่ตั้งโรงพยาบาล บุคคลากร และเตียงผู้ป่วย ปี 2521

อำเภอ	จำนวนบุคคลากรและเตียงผู้ป่วย					
	ประชากร ที่ให้บริการ (คน)	แพทย์ (คน)	พยาบาล (คน)	ผู้ช่วย พยาบาล (คน)	แพทย์ ผดุงครรภ์ (คน)	เตียง
(1) บางละมุง	78,645	1	6	6	3	10
(2) สัตหีบ	84,639	17	20	168	12	300
(3) ระยอง	352,904	8	39	58	2	247
รวม	516,188	26	65	232	17	557

ที่มา : (1),(2) **Population Planning and Area Development Chon-Buri**
Prepared by group "B" participants in the workshop
on population planning and area development of
The United Nations Asian and Pacific Development
Institute Pattaya October 1978

(3) รายงานวิจัยเมืองระยอง กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย
พ.ศ. 2521

หมายเหตุ

1. โรงพยาบาลในอำเภอบางละมุงเป็นโรงพยาบาลที่ให้บริการระดับตำบล
2. โรงพยาบาลในอำเภอสัตหีบ เป็นโรงพยาบาลทหาร ซึ่งให้บริการในระดับอำเภอ และบริเวณข้างเคียง
3. โรงพยาบาลในอำเภอเมืองระยอง เป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัด ให้การบริการในระดับจังหวัด

ตารางที่ 5.3 แสดงสัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อประชากร จำนวนเตียงต่อประชากร
เปรียบเทียบจังหวัดชลบุรี และ ประเทศไทย พ.ศ. 2521

เขตปกครอง	สัดส่วนประชากรต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน และเตียงผู้ป่วย				
	แพทย์ ต่อประชากร	พยาบาล ต่อประชากร	ผู้ช่วยพยาบาล ต่อประชากร	ผดุงครรภ์ ต่อประชากร	เตียง ต่อประชากร
(1) อ.บางละมุง	1:78,645	1:13,107	1:13,107	1:26,215	1:7,865
(2) อ.สัตหีบ	1: 4,978	1: 4,231	1:503	1: 7,053	1:282
(3) อ.ระยอง	1:44,113	1:9,048	1:6,084	1:17,654	1:1,428
(4) จ.ชลบุรี	1: 5,420	1:3,045	1:4,672	1: 7,970	1:555
(5) ประเทศไทย	1: 9,900	1:5,052	1:8,569	1: 8,376	1:892

ที่มา : (1),(2) และ (3) จากตารางที่

(4),(5) จาก **Population Planning and Area Development Chon-Bur**

เรื่องเดียวกัน หน้า 60

2.2 การจัดลำดับของชุมชนศูนย์กลาง จำแนกตามบทบาทหน้าที่

2.2.1 ชุมชนศูนย์กลางในบริเวณพื้นที่ 5 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ

ประกอบด้วยชุมชนระดับเมือง 2 แห่ง คือ พัทธยา และ เทศบาลเมืองระยอง สำหรับชุมชน
 สุขาภิบาลมี 8 แห่ง การจัดลำดับใช้วิธีให้ค่าน้ำหนักเป็นคะแนน ตามหน้าที่และความสามารถ
 หรือความสำคัญในด้านการให้บริการในด้านต่าง ๆ เช่น สำนักงานบริหารภาครัฐบาล
 การสื่อสารและการคมนาคม รวมทั้งการบริการด้านสังคม เพื่อเปรียบเทียบว่าชุมชนใดมีค่า
 น้ำหนักมาก แสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ ความเป็นศูนย์กลางนั้นมีค่าสูง ส่วนชุมชนใดที่มี
 ค่าน้ำหนักการให้คะแนนต่ำ แสดงว่าชุมชนนั้นมีบทบาทหน้าที่ความเป็นศูนย์กลางที่ด้อยกว่า

2.2.2 การจัดลำดับของชุมชนศูนย์กลางอาศัสมมุติฐาน โดยการให้คะแนนดังนี้

การบริหารและการปกครอง

(1) ส่วนกลาง	คะแนน
- สำนักงานระดับเขต/ภาค	3
- สำนักงานระดับจังหวัด	2
- สำนักงานระดับอำเภอ	1
(2) ส่วนท้องถิ่น	คะแนน
- สำนักงานจังหวัด	3
- สำนักงานเทศบาล	2
- สำนักงานสุขาภิบาล	1

การบริหารด้านสังคม

(1) การบริการด้านสาธารณสุข	คะแนน
- โรงพยาบาล ภาค/เขต	3
- โรงพยาบาล อำเภอ	2
- สถานีอนามัยชั้น 1	1

(2) การศึกษา	คะแนน
- โรงเรียนระดับ ป.ว.ส.	3
- โรงเรียนระดับ ป.ว.ช.	2
- โรงเรียนมัธยม	1
- โรงเรียนตำรวจ	3

การสื่อสารและการคมนาคม

(1) การสื่อสาร	คะแนน
- สำนักงานไปรษณีย์ เขต/ภาค	3
- ที่ทำการไปรษณีย์	1
- ที่ทำการ/ชุมสายโทรศัพท์	2

(2) การคมนาคม	คะแนน
- สถานีจอดรถโดยสาร	2
- สถานีรถไฟ	1

ธนาคารออมสิน

1

2.2.3 จากสมมุติฐานข้างต้น สามารถสรุปการให้ค่าน้ำหนัก การจัดลำดับศูนย์ชุมชน แบ่งได้เป็น 5 ระดับ ดังนี้ (ดูตารางที่ 5.4)

ศูนย์ชุมชนอันดับที่ 1. มีแห่งเดียวคือ เทศบาลเมืองระยอง ซึ่งมีหน่วยงานจากส่วนกลาง อยู่มากกว่าบริเวณอื่น และมีหน่วยบริการด้านการสื่อสาร ที่เป็นศูนย์กลางในระดับจังหวัด และมีศูนย์กลางการขนส่ง รวมทั้งศูนย์บริการทางด้านสาธารณสุข คือ โรงพยาบาลประจำจังหวัด และให้บริการด้านการศึกษาในระดับวิชาชีพชั้นสูง นับว่าเป็นศูนย์ชุมชนที่สำคัญในภูมิภาคนี้

ศูนย์ชุมชนอันดับที่ 2. มีเพียงแห่งเดียว เช่นกัน คือ เมืองพัทยา การให้บริการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับท้องถิ่น ซึ่งได้แก่สำนักงานบริหารส่วนท้องถิ่น ส่วนการบริการด้านการสื่อสาร และการคมนาคมอยู่ในระดับปานกลาง ถึงดี สำหรับบริการด้านการศึกษา มีอยู่ในระดับวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งนับว่ามีบทบาทอยู่ในอันดับที่สองในบริเวณโครงการนี้

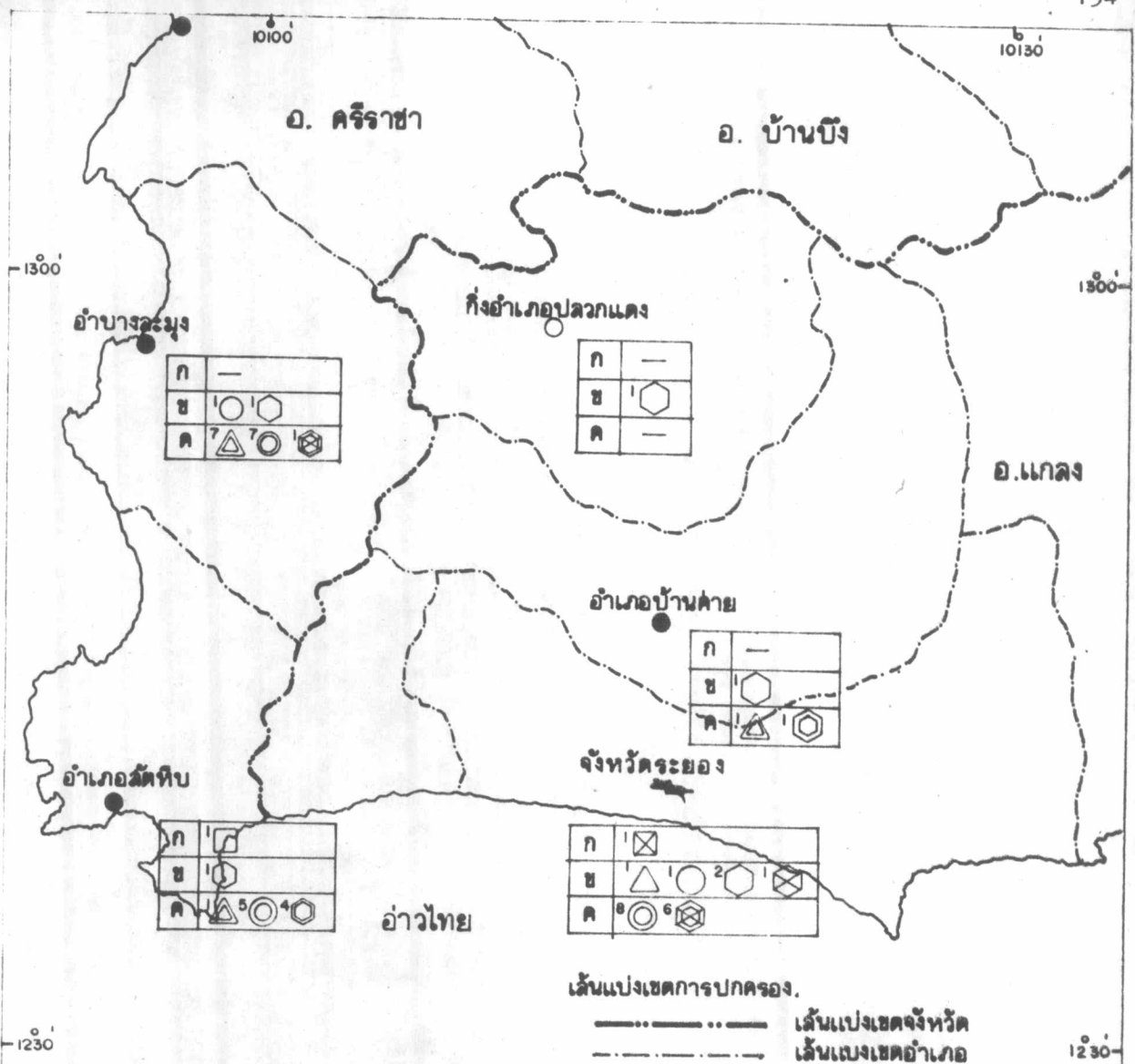
ศูนย์ชุมชนอันดับที่ 3. มี 2 แห่งด้วยกันคือ สุขาภิบาลสีหีบ และสุขาภิบาลบ้านค่าย ซึ่งส่วนใหญ่จะให้บริการในระดับอำเภอ ซึ่งนับว่ามีความสำคัญต่อชุมชนข้างเคียงบ้างไม่มากนัก

2 ชุมชนนี้แม้ว่าจะจัดอยู่ในลำดับเดียวกัน ถ้าพิจารณาโดยหน่วยงานที่มีอยู่ แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้ว สุขานิบาลส์ตีบ มีพื้นที่ต่อเนื่องกับฐานทัพเรือ ซึ่งมีโรงพยาบาลขนาด 300 เตียง และวิทยาลัยเทคนิคเกษตรชลบุรี ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอสัตหีบ แม้ว่าวิทยาลัยฯ จะห่างไกลจากสุขานิบาลหลายกิโลเมตร แต่มีความสัมพันธ์ในด้านการพึ่งพาบริการ จึงทำให้สุขานิบาลส์ตีบมีบทบาท ที่ให้บริการแก่พื้นที่ข้างเคียงได้มากกว่า สุขานิบาลบ้านค่าย

ศูนย์ชุมชนอันดับที่ 4. มีอยู่ 2 แห่งคือ สุขานิบาลบ้านฉาง และสุขานิบาลปลวกแดง มีหน่วยงานบริหารในระดับท้องถิ่น การให้บริการด้านการไปรษณีย์ระดับอำเภอ และสถานีรถไฟโดยสาร ประจำท้องถิ่น แต่เนื่องจากสุขานิบาลบ้านฉางอยู่ใกล้กับ สุขานิบาลส์ตีบ ดังนั้นจึงอยู่ใต้อิทธิพล ซึ่งทำให้งานบริการด้านสาธารณสุขไม่ขยายตัว เพราะสามารถพึ่งจากโรงพยาบาลของกองทัพเรือได้สะดวก ในขณะที่สุขานิบาลปลวกแดง มีโรงพยาบาลระดับอำเภอ 1 แห่ง ทั้งนี้เพราะสุขานิบาลปลวกแดงอยู่ไกล จากศูนย์ชุมชนขนาดใหญ่ จำเป็นต้องพึ่งตัวเองมาก ในด้านสาธารณสุข

ศูนย์ชุมชนอันดับที่ 5. มีอยู่ 4 แห่งด้วยกันคือ สุขานิบาลเพ มาบตาพุด บางละมุง และหัวหินใหญ่ ชุมชนดังกล่าวรวมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของชุมชนศูนย์กลางขนาดใหญ่ ซึ่งนับว่าเป็นชุมชนบริวารขนาดเล็ก อัตราการขยายตัวของประชากรอยู่ในระดับปานกลาง ก่อนข้างต่ำ ยกเว้นสุขานิบาลมาบตาพุด ซึ่งในระยะช่วงปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2522 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 30.5 ซึ่งนับว่าสูงที่สุดในจำนวนชุมชนทั้งหมด ฉะนั้นคาดว่าหากมีโครงการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เกิดขึ้นจะทำให้ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการเพิ่มจำนวนประชากรมากยิ่งขึ้น และลำดับของการให้บริการ และหน้าที่ของเมือง จะต้องเปลี่ยนไป จากชุมชนบริวารของสุขานิบาลส์ตีบ และเทศบาลเมืองระยอง

สรุป การจัดลำดับของชุมชนศูนย์กลาง จำแนกตามบทบาทหน้าที่พบว่า ในบริเวณที่จะพัฒนาให้เป็นพื้นที่ตั้งของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ในพื้นที่ระหว่าง สุขาภิบาลบ้านฉาง - บ้านห้วยโป่ง - และสุขาภิบาลมาบตาพุดนั้น เดิมลักษณะของประชากรกระจายตัวอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มที่เป็นชุมชน อยู่ในลำดับที่เล็กเพราะ อยู่ในเขตอิทธิพลของชุมชนขนาดใหญ่ คือ สุขาภิบาลสัตหีบ และเทศบาลเมืองระยอง ฉะนั้นในระยะแรกของการพัฒนาเขตอุตสาหกรรม และชุมชนแรงงานภาคอุตสาหกรรม อาจพึ่งบริการหลัก ของชุมชนขนาดใหญ่ในสุขาภิบาลสัตหีบ และเทศบาลเมืองระยองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อด้านการบริหารและการปกครอง ซึ่งจะอยู่ในเขตการดูแลของจังหวัดระยองโดยตรงในระยะแรก และควรพิจารณาส่งเสริมหรือพัฒนาบริการ โดยเฉพาะด้านการบริหารชุมชนให้สามารถดูแลตัวเองได้ ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาความเหมาะสมเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองตนเองต่อไป

แผนที่ แสดงการศึกษา

แผนภาพที่ 5.7

สถาบันระดับอุดมศึกษา

- ร.ร. เทคนิค
- ⊗ ร.ร. กางช้าง
- โรงเรียนหลายламัญ
- โรงเรียนรัฐบาล
- △ ร.ร. อนุบาล
- ร.ร. ประถมศึกษา
- ◡ ร.ร. มัธยมศึกษา
- ⊠ ร.ร. ที่ไม่ทราบข้อมูล

โรงเรียนราษฎร์

- △ ร.ร. อนุบาล
- ร.ร. ประถมศึกษา
- ◡ ร.ร. มัธยมศึกษา
- ⊠ ร.ร. ที่ไม่ทราบข้อมูล

10100'

10130'

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยว และสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว บริเวณภาคตะวันออกเฉียง
ตอนล่าง

3.1 ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนิยมเดินทางมาประเทศไทยมากขึ้น ดังจะเห็น
ได้ว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาประเทศไทย ในช่วง ปี พ.ศ. 2508 ประมาณ
225,000 คน เพิ่มขึ้นเป็น ประมาณ 1,098,000 คน ในปี พ.ศ. 2519 คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้น
เฉลี่ยร้อยละ 15.5 ต่อปี ซึ่งทำให้ฐานะของประเทศไทย มีนักท่องเที่ยวนานาชาติมาเยือน
อยู่ในลำดับที่ 4 ในภูมิภาคแปซิฟิก และเอเชีย^{1/} ทั้งนี้กิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว
ในประเทศไทย นอกเหนือไปจากการสนับสนุนให้ พัฒนาแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อ
ผลทางด้านการศึกษาพักผ่อนหย่อนใจแล้ว ยังสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักกับสภาพภูมิประเทศ และ
สภาพความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น มีโอกาสชื่นชมความงามของธรรมชาติ งานสถาปัตยกรรม
และศิลปะที่มีคุณค่าสืบเนื่องกันมาก ในครั้งประวัติศาสตร์ชาติไทย

จากการที่มีแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวจำนวนมากนี้เอง ที่ทำให้เกิดรายได้เข้า
ประเทศในรูปของกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันนี้รัฐบาลก็ได้เห็นถึงความสำคัญ และ
ได้เน้นให้อยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติอีกด้วย ฉะนั้นเพื่อเป็นการสนองตอบต่อ
นโยบายทางรัฐบาล และเพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวของกิจการการท่องเที่ยวให้เจริญ
ก้าวหน้า การพิจารณาผลกระทบอันเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ในบริเวณ
ลัดทึบ - ระยอง จึงอยู่ในวิสัยที่ไม่ควรจะละเลย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจสูงสุด
ทั้งในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดชุมชนขนาดใหญ่ และมีจำนวนของธุรกิจ
ขยายตัวติดตามมาเป็นจำนวนมาก ซึ่งถ้าสามารถอนุรักษ์ และพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว
ไปพร้อม ๆ กันได้ จะให้ประโยชน์ต่อภูมิภาคนี้อย่างมาก

^{1/} Japan International Cooperation Agency, Pattaya
Feasibility Study of Pattaya Tourism Development, Summary, 1978.

3.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมทั่วไป บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

3.2.1 บางแสน มีองค์ประกอบทางธรรมชาติ ที่เป็นเหตุจูงใจต่อการท่องเที่ยว ได้แก่

สภาพแวดล้อมชายฝั่ง มีสถานที่ท่องเที่ยวได้แก่ เขาสามมุข ที่ราบเชิงเขา และ ชายหาดตอนบน ซึ่งมีบ้านพักรับรองของทางราชการ บริเวณเชิงเขา และบนเขา สิ่งที่เป็น ัญญาในปัจจุบันคือ บริเวณเชิงเขาสามมุขด้านทิศตะวันตก อยู่ติดหน้าผาริมทะเล ซึ่ง ส่วนใหญ่เป็นของเอกชน ได้มีผู้ก่อสร้างอาคารที่มีลักษณะทำลายทัศนียภาพของริมฝั่งทะเล และ การรักษาความสะอาด โดยเฉพาะการก่อสร้างอาคาร บางประเภท เช่น สถานที่พักผ่อน หรือภัตตาคาร ที่ยื่นไปในทะเล

สภาพแวดล้อมธรรมชาติทางทะเล มีทัศนียภาพที่สวยงาม และเป็นจุดที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ที่มีชื่อเสียงมาในอดีต โดยเริ่มตั้งแต่บริเวณศาลเจ้าแม่สามมุข ไปจนถึงวงเวียนชายหาดบางแสน มีมุมมองสู่ทะเลที่กว้าง และเปลี่ยนระดับตามความเอียงลาดของ เขาสามมุขเรื่อยมา

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมธรรมชาติทางทะเล ได้เปลี่ยนแปลงไป เช่น น้ำทะเลเริ่มขุ่น สกปรก และมีขยะลอยอยู่ในทะเลมาก รวมทั้งกิจกรรมให้เข้าต่าง ๆ ที่ไม่เป็นระเบียบ เช่น เรือใบ จักรยานน้ำ ลูกยาง เป็นต้น ทำให้แลดูเกะกะไม่สวยงาม ซึ่งทั้งหมดนี้ก่อให้เกิดอุปสรรค ในการพักผ่อนเล่นน้ำทะเล และทัศนียภาพที่สวยงามของทะเลบางแสนเสียไป นอกจากนี้ สภาพน้ำทะเลของชายหาดบางแสนในปัจจุบัน กล่าวได้ว่ามีความสกปรกอย่างเห็นได้ชัด สีของน้ำที่ปรากฏโดยทั่วไปไม่มีสีค่อนข้างคล้ำไปทางดำ โดยมีตะกอน และเศษสิ่งสกปรกแขวนลอย ปรากฏอยู่ทั่วไป ซึ่งจากความสกปรกของน้ำทะเลเป็นผลให้ สภาพหาดทรายของบางแสนมีสีเทาดำ ซึ่งจะเห็นได้เมื่อตอนช่วงน้ำลด

สาเหตุความสกปรกของน้ำทะเล อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลสืบเนื่องจากการพัดพาของขยะ และสิ่งปฏิกูลตลอดจนการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม และชุมชน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้^{1/}

(1) น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะโรงงานแปงมันสำปะหลัง ซึ่งส่วนใหญ่ ยังไม่มีระบบกำจัดน้ำเสียที่ถูกต้อง น้ำเสียเหล่านี้จะถูกปล่อยลงคลองที่อยู่ห่างจากบางแสนประมาณ 3 กิโลเมตร นอกจากนี้โรงงานแปรรูปเมงกระพุนที่ตั้งอยู่บริเวณหาดวนภา เพลมแทน และ บริเวณชายหาดอื่น ๆ ได้มีการปล่อยน้ำเสียและสารเคมีลงสู่ทะเลโดยตรง

(2) น้ำเสียที่ปล่อยลงสู่ทะเลอีกส่วนหนึ่ง ที่จะมีผลต่อคุณภาพของน้ำทะเล เกิดจากการระบายน้ำเสียของชุมชน และสถานบริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ บังกาโล โรงแรม สถานอาบน้ำ ร้านอาหาร ฯลฯ

(3) น้ำเสียจากชุมชนที่อยู่อาศัย ได้แก่ ชุมชนประมงบริเวณแหลมแทน หาดวนภา อ่างศิลา ฯลฯ และมีชุมชนอื่น ๆ บริเวณตอนเหนือขึ้นไป ที่มีผลต่อการก่อปัญหาคุณภาพน้ำทะเล บริเวณชายหาดบางแสน ได้แก่ ชุมชนบริเวณปากแม่น้ำบางปะกง เจ้าพระยา และบรรดาชุมชน ชายฝั่งทะเลอื่น ๆ ของบริเวณอ่าวไทยตอนใน

สภาพความสกปรกของน้ำทะเลดังกล่าว บริเวณทะเลชายหาดบางแสน โดยสาเหตุ ส่วนใหญ่แล้ว เนื่องมาจาก การปล่อยเศษขยะ และสิ่งปฏิกูล ทั้งจากชุมชนใกล้เคียง และโรงงาน อุตสาหกรรมตลอดจนนักท่องเที่ยว สภาพเช่นนี้ นอกจากมีผลทำลายทัศนียภาพชายหาดแล้ว ยังนับว่าเป็นสภาพอนามัย สิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตราย ต่อผู้มาพักผ่อนหย่อนใจ ที่ลงเล่นน้ำ เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเด็กซึ่งโดยทั่วไปไม่มีภูมิคุ้มกันโรคต่ำ

^{1/} สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การศึกษาเบื้องต้น
เพื่อการพัฒนา การท่องเที่ยวระยอง วิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ (ฉบับร่าง) ตุลาคม 2523

3.2.2 พญา เป็นสถานตากอากาศชายทะเล ที่มีชื่อเสียงมาก ตั้งอยู่บนฝั่งทะเล ตะวันออกของอ่าวไทย ห่างจากกรุงเทพฯ ลงไปทางใต้ประมาณ 150 กิโลเมตร มีลักษณะ ทางกายภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบ ยกเว้นภูเขาพญาซึ่ง ไม่สูงนักทางด้านใต้ ลักษณะอากาศ อยู่ในบริเวณเขตร้อนชื้น ซึ่งมีอากาศเหมาะสมในการเป็นสถานที่ตากอากาศชายทะเล

ปัจจุบันได้มีแผนหลักสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพญา โดยคำนึงถึง การปรับปรุงสภาพแวดล้อม และการขยายเขตพัฒนาบริเวณชายหาดด้านทิศใต้ รวมทั้งโครงการ สนับสนุนด้านการคมนาคมต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเชื่อมระหว่างแหล่งท่องเที่ยว ที่สำคัญ เข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้การเดินทางติดต่อ ของนักท่องเที่ยวเป็นไปได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น การพัฒนา ระบบการขนส่ง เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่

- การขยายผิวจราจรของทางหลวงหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท)
- การสร้างทางรถไฟสายภาคตะวันออก ฉะเชิงเทรา-ชลบุรี-ศรีราชา-สัตหีบ
- การสนับสนุนให้เกิดการศึกษาความเหมาะสม เพื่อเปิดสนามบินอู่ตะเภา ให้ใช้

ในการบินพาณิชย์ได้

- ขยายกิจการเดินเรือเพื่อเชื่อมต่อระหว่าง พญา-กรุงเทพฯ-หัวหิน-สงขลา ฯลฯ
- นโยบายการพัฒนาพญาที่กำหนดไว้ มีดังนี้

- (1) เพื่อธำรงไว้ซึ่งพญาในฐานะสถานตากอากาศสากล
- (2) เพื่อพัฒนาพญา ให้เป็นสถานตากอากาศ ที่มีกิจกรรมทางนันทนาการชนิดที่สามารถ

ตอบสนองความต้องการกิจกรรมทางน้ำทุกระดับ

- (3) เพื่อจัดให้มีกิจกรรมภาคพื้นดิน ที่มาช่วยเสริมให้เพียงพอ
- (4) เพื่อดำเนินการให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวด้วย

โดยอาศัยนโยบายที่กล่าวข้างต้นเป็นพื้นฐาน ได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนา ไว้ดังนี้

- (1) เพื่อรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อมให้ได้ตามมาตรฐานสากล
- (2) เพื่อประกันความปลอดภัย และความสะอาดของนักท่องเที่ยว
- (3) ควบคุมนักท่องเที่ยวไทยประเภทไปเช้าเย็นกลับ

จากนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาพหุวิทยา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล จึงได้มีการจัดทำการศึกษาความเหมาะสม ในการพัฒนาเมืองพหุวิทยาขึ้น โดยกำหนดเป็นแผนแม่บท เกี่ยวกับการพัฒนาการใช้ที่ดิน การสาธารณูปโภค การจัดหาหน้าเพื่อการอุปโภคและบริโภค รวมทั้ง การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวขึ้นมากมาย อาทิเช่น ที่พักผ่อน โรงแรม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ดังนั้น พัฒนากิจกรรมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคแถบนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณา ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นว่าจะสามารถสนับสนุน หรือเป็นอุปสรรคต่อนโยบาย และเป้าหมายในการ พัฒนาเมืองพหุวิทยา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่ได้มาตรฐานสากลหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อธำรงไว้ซึ่ง ประสิทธิภาพในการลงทุน ที่คุ้มค่าและไม่เป็นเหตุลูงใจให้เกิดการทำลายทาง เศรษฐกิจ ในระหว่างสาขาการพัฒนา

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา ที่ควรสนับสนุนซึ่งกันและกันนี้เอง จึงเป็นปัญหา ที่ควรตั้งคำถามว่า ข้อเสนอเกี่ยวกับท่าเรือน้ำลึกที่แหลมฉบัง และแผนเกี่ยวกับการพัฒนา จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่บริเวณแหลมฉบัง จะมีผลสะท้อนต่อสภาพแวดล้อมทางทะเลทั่วพหุวิทยา ได้หรือไม่ ทั้งนี้เพราะกิจกรรมทั้ง 2 ประเภท จะมีส่วนสร้างให้เกิดมลภาวะทางทะเล เช่น การรั่วไหลของน้ำมัน และการถ่ายเทน้ำเสียจากเรือ รวมทั้งสิ่งปฏิกูลจากการเหลือทิ้ง ของอุตสาหกรรม ซึ่งยังไม่ทราบชนิด และประเภทของน้ำทิ้งที่ปล่อย ว่ามีอันตรายต่อสุขภาพ มากน้อยเพียงใด

3.2.3 แหล่งท่องเที่ยวที่จังหวัดระยอง

ในบริเวณพื้นที่จังหวัดระยองนี้ มีแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักกันดี และมีบางแห่งที่มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ตามลักษณะเด่นของพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

- (1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- (2) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และศาสนสถาน
- (3) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และกิจกรรม

(1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในบริเวณพื้นที่ 3 จังหวัดนี้ บริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ยังได้รับการพัฒนาน้อยมาก ดังนั้นสภาพที่เห็นโดยทั่วไป จึงยังเป็นความบริสุทธิ์หมดจดโดยธรรมชาติ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทย่อย ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติชายทะเลและเกาะ กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติค้ำป่าเขา ซึ่งสถานท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวที่สำคัญ แยกตามลักษณะทางธรรมชาติ ได้แก่ (ดูตารางที่ 5.5)

แหล่งท่องเที่ยวชายทะเลและเกาะ นับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ในอนุภาคนี้นั้น เริ่มตั้งแต่บริเวณชายฝั่งจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ตามลำดับ เป็นแนวยาวตามเส้นขอบทะเลของบริเวณอ่าวไทยตอนนอก มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในบริเวณต่าง ๆ ดังนี้

- บริเวณชายฝั่งสัตหีบ - ระยอง เป็นชายหาดที่สวยงามมีคลื่นลมแรงในฤดูมรสุมคือประมาณเดือน กรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม มีพื้นที่ที่พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวบ้างแล้ว เช่น หาดทรายทอง (หาดอ่าวตากวน) อยู่ในตำบลมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง แยกจากทางหลวงหมายเลข 3 ไปประมาณ 3 กิโลเมตร มีบังกาโล 10 หลัง และร้านอาหาร 1 ร้าน นอกจากนี้บริเวณนอกฝั่งยังมีเกาะเล็ก ๆ ชื่อเกาะสะแกเกิด อยู่ห่างจากฝั่งประมาณ 2 กิโลเมตร และจากเกาะมีสันไต้มน้ำเป็นแนวยาวขนานกับฝั่งทะเล ทำให้เป็นเขตที่ไม่มีคลื่นน้ำ จึงมี ปรการังไต้มน้ำที่สวยงาม ซึ่งขณะนี้ถูกทำลายไปบ้างแล้ว ปัจจุบันมีผู้ขอสัมปทานเกาะเพื่อสร้างบังกาโลรับนักท่องเที่ยวแล้ว

- ชายหาดบริเวณปากแม่น้ำระยอง เป็นหาดขาวสะอาด อยู่ปากแม่น้ำระยองไหลลงสู่อ่าวไทย ที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองระยอง ได้แก่บริเวณแหลมเจริญ เป็นชายหาดที่อยู่ใกล้ชุมชนเมือง มีโรงงานอุตสาหกรรมน้ำปลา และบ้านพักอาศัยหนาแน่นตามสองฝั่งปากแม่น้ำ ซึ่งพบว่าในหน้าแล้งน้ำจากแม่น้ำระยอง บริเวณปากแม่น้ำจะดำ

- ชายหาดจากตัวเมืองระยองถึงชายหาดก้นอ่าว เป็นชายหาดที่มีความยาวมาก และมีการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวน้อย ปัจจุบันได้มีถนนเลียบชายทะเลเพื่อเชื่อมระหว่างถนนสุขุมวิทและถนนสายบ้านเพ ชายหาดบริเวณนี้มีชื่อคือ ชายหาดหินขาวหินดำ ชายหาดก้นอ่าวหาดแม่รำพึง เป็นต้น

- ชายหาดบริเวณบ้านเพ และเกาะเสม็ด ปัจจุบันเป็นบริเวณที่มีชุมชนประมงที่เจริญแล้ว มีแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง จำพวกอาหารทะเล มีท่าเรือน้ำลึก ซึ่งสะดวกต่อการเดินทางไปเกาะเสม็ด และเกาะอื่น ๆ ได้เช่น เกาะมันนอก เกาะมันกลาง เกาะมันใน เกาะสันฉลาม เป็นต้น ปัจจุบันเกาะต่าง ๆ เหล่านี้ ยังไม่ได้รับการพัฒนา หรือส่งเสริมการท่องเที่ยว ยกเว้นเกาะเสม็ด ซึ่งทางองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ประกาศเป็นเขตส่งเสริมแล้ว และในช่วงวันหยุดราชการ โดยเฉพาะช่วงเดือนเมษายน-มิถุนายน จะมีนักท่องเที่ยวข้ามไปยังเกาะเสม็ดเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้สภาพแวดล้อมบนเกาะเปลี่ยนแปลงอย่างน่าวิตก เพราะมีการสร้างบ้านพัก ร้านค้าริมหาดมากมาย โดยปราศจากการควบคุมการใช้ที่ดิน เป็นการทำลายสภาพแวดล้อมของเกาะ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องไข่ม้าทะเลเรีย การกำจัดขยะ การขาดแหล่งน้ำ การทำลายป่าบนเขา เป็นต้น

- สวนรุกขชาติเพ (สวนสน) เป็นสวนสนริมหาดของกรมป่าไม้ อยู่บริเวณถนนเลียบชายทะเล (สุขุมวิท - เพ - แกลง) ห่างจากบ้านเพ ประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นหาดที่มีความลาดมาก เหมาะกับการเล่นน้ำ คลื่นลมไม่แรง แต่ชายหาดไม่สะอาดนัก เนื่องจากคลื่นซัดสิ่งสกปรกเข้ามาทิ้งไว้ รวมทั้งขยะต่าง ๆ ซึ่งทับถมอยู่บริเวณปากแม่น้ำระยอง พื้นที่หลังหาดเหนือถนนเป็นสวนสน ร้านค้า และร้านอาหาร สำหรับนักท่องเที่ยว

- บริเวณสวนสน - วังแก้ว เป็นบริเวณที่ยังไม่ได้รับการพัฒนามากนัก การใช้ที่ดินหลังหาดเป็นทุ่งโล่ง ขณะนี้เริ่มมีบังกาโลบริการนักท่องเที่ยวแล้ว เป็นพื้นที่กว้าง เพราะถนนเบนท์ลีออกจากแนวฝั่งทะเล

- บริเวณวังแก้ว - พื้นที่ใกล้เคียง ที่ตั้งอยู่ห่างจากบ้านเพไปทางทิศตะวันออกประมาณ 18 กิโลเมตร เป็นชายหาดที่ได้รับการพัฒนาเพื่อรับนักท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีอ่าวเล็ก ๆ หลายแห่ง และมีผู้ดำเนินการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว คือ บริษัทวังแก้ว (ซึ่งได้เตรียมที่พัก ร้านอาหาร ห้องประชุม บริการนำชมปะการัง รวมทั้งการรักษาความปลอดภัย นอกจากนี้ยังมีอ่างเก็บน้ำ ซึ่งบรรจุน้ำได้เพียงพอกับการใช้ของจำนวนนักท่องเที่ยว อีกด้วย

- หาดแม่พิมพ์ เป็นพื้นที่ที่มีหาดกว้างประมาณ 30 เมตร ยาวประมาณ 3 กิโลเมตร มีถนนและเขื่อนเลียบชายทะเล พื้นที่หลังหาดเป็นทุ่งโล่ง และสวนมะพร้าวที่บริเวณแหลมแม่พิมพ์ มีบังกาโล ร้านอาหาร และบริการอื่น ๆ แก่นักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นป่าเขา ที่สำคัญในจังหวัดระยอง ได้แก่ สำนักสงฆ์เขาเทพนิมิต ลานจอมปลวก และอุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา - เขาวง ซึ่งในปัจจุบันยังมีสภาพที่เป็นธรรมชาติ อยู่ให้เห็นได้

(2) สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ และวรรณกรรม หรือกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อนุสาวรีย์สุนทรภู่ วัดสารนาถ ซึ่งมีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ ส่วนด้านวรรณกรรม หรือกิจกรรม ได้แก่ ทำขึ้นเรือประมงที่สำคัญ แนวสวนผลไม้บริเวณถนนสุขุมวิท และอาหารทะเล เป็นต้น.

3.2.4 แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดจันทบุรี - ตราด

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณจังหวัดจันทบุรี - ตราดนั้น จะขอกกล่าวโดยสรุป หึ่งนี้ เพราะอยู่นอกเหนือพื้นที่โครงการที่ศึกษา แต่จำเป็นต้องกล่าวพาดพิงถึง เพื่อให้เห็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของภาค บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก จึงได้สรุปไว้ดังตารางที่ 5.6

3.3 ปัญหาของการท่องเที่ยว

โดยเหตุที่กิจการท่องเที่ยว ในบริเวณพื้นที่จังหวัดระยอง - จันทบุรี - ตราด ยังได้รับความนิยมน้อยกว่าบริเวณ บางแสน และพัทยา แม้ว่าจะมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่อีกมาก หึ่งนี้ผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งเหตุอื่นเนื่องมาจากความไม่ปลอดภัยในค่านชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขด้วยกลไกของการพัฒนา ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยก่อนอื่นจะต้องทำความเข้าใจกับ ปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 5.5 สรุปแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ชลบุรี - ระยอง

แหล่งท่องเที่ยว	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ		ทางประวัติศาสตร์ และ ศาสนสถาน	ทางวัฒนธรรม - กิจกรรม
	ชายทะเลและเกาะ	ป่าเขา - น้ำตก		
1. เกาะสีชัง	1. เกาะสีชัง 2. บางแสน 3. อ่างศิลา	1. อ่างเก็บน้ำบางพระ 2. สวนสัตว์เปิดเขาเขียว 3. เขาสามมุข		1. พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ 2. หนองมน 3. สนามกอล์ฟบางพระ
2. แหลมฉบัง	1. หาดตาแดง 2. พัทยา 3. เกาะล้าน 4. เกาะไผ่			1. บ้านนาจอมเทียน 2. สนามกอล์ฟสยามคันทรีคลับ 3. บางสเหร่
3. สัตหีบ				1. พลุตาหลวง
4. ระยอง	1. ชายฝั่งทะเลสัตหีบ - ระยอง 2. ชายหาดปากน้ำระยอง 3. ชายหาดระยอง - ก้นอ่าว 4. บ้านเพ - เกาะเสม็ด 5. หาดสวนสน 6. หาดสวนสน - วังแก้ว 7. วังแก้วและใกล้เคียง 8. หาดแม่พิมพ์	1. สำนักสงฆ์เขาเทพนิมิต 2. ลานจอมปลวก 3. อุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา - เขาวง	1. อนุสาวรีย์สุนทรภู่ 2. วัดสารนาถ	1. ท่าเรือประมงที่สำคัญ 2. แนวสวนผลไม้บริเวณถนนสุขุมวิท 3. อาหารทะเล

ตารางที่ 5.6 สรุปแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณจังหวัด จันทบุรี และ ตราด

แหล่งท่องเที่ยว	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ		แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และศาสนสถาน	แหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม - กิจกรรม
	ชายทะเลและเกาะ	ป่าเขา - น้ำตก		
จันทบุรี	<ol style="list-style-type: none"> หาดคุ้งวิมาร คุ้งกระเบน หาดแหลมเสด็จ หาดเจ้าหลวง หาดแหลมสิงห์คันทันเหนือ หาดแหลมสิงห์คันทันใต้ ป่าชายเลนขลุ้ง 	<ol style="list-style-type: none"> อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสามคาว อุทยานแห่งชาติเขาสระบาป 	<ol style="list-style-type: none"> วัดเขาสกิม วัดทองทั่ว ค่ายเนินวง วัดพลับบางกะจะ พะเนียด ตึกแดง คุกซีโก้ วัดคลองน้ำเค็ม วัดตะปอนน้อย 	<ol style="list-style-type: none"> เสื่อจันทบูร พลอย ผลไม้ อาหารทะเล
ตราด	<ol style="list-style-type: none"> ชายฝั่งแหลมงอบ ชายหาดคลองใหญ่ หมู่เกาะจังหวัดตราด 		<ol style="list-style-type: none"> วัดโยธานิมิต (วัดโบสถ์) วัดบุปผาราม (วัดปลายคลอง) 	<ol style="list-style-type: none"> พลอย ผลไม้ อาหารทะเล

3.3.1 ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน

จากแบบแผนการเดินทางในปัจจุบัน จะเห็นว่ามีการแวะชมสถานที่ท่องเที่ยว ที่อยู่ใกล้ถนนสุขุมวิท (ทางหลวงหมายเลข 3) หรือเป็นทางผ่านเท่านั้น แม้จะยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม และมีความน่าสนใจอีกหลายแห่ง แต่ไม่สะดวกในการเดินทาง เนื่องจากสภาพถนนเป็นลูกรัง และเสียเวลาในการเดินทางมากขึ้น ซึ่งถ้าเป็นน้ำฝนค้ำแล้ว อาจเป็นอุปสรรคต่อการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง นอกจากนี้โครงสร้างพื้นฐานด้านอื่น ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ก็ยังไม่ได้รับการพัฒนาเช่นกัน

3.3.2 ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

เนื่องจากการขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น ทำให้การลงทุนสร้างที่พักยังไม่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง เนื่องจากการจัดหาสิ่งเหล่านี้ต้องพึ่งโครงสร้างพื้นฐาน มิฉะนั้นจะต้องลงทุนสูงในการจัดหาสิ่งเหล่านี้ด้วยตนเอง ดังนั้นชายหาดบริเวณ จันทบุรี ใต้แก่งหาดคุ้งวิมาร หาดเสด็จ หาดเจ้าหลวง ในเขตอำเภอท่าใหม่ หาดแหลมสิงห์ตอนเหนือ จึงมีข้อเสียเปรียบเนื่องจากขาดการสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้มีผู้สนใจลงทุนด้านที่พัก และการจัดสถานที่เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว

3.3.3 ปัญหาทางด้านการสังคม

ในด้านความปลอดภัยของสถานที่ท่องเที่ยว ที่อยู่ห่างไกลการคมนาคมเข้าถึงไม่สะดวก และมีลักษณะที่เปลี่ยวจนทำให้นักท่องเที่ยว เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย นอกจากนี้ปัญหาชายแดนในบริเวณ อำเภอคลองใหญ่ ทำให้การท่องเที่ยวบริเวณนี้ซบเซาลงมาก

3.3.4 ปัญหาสภาพภูมิอากาศ

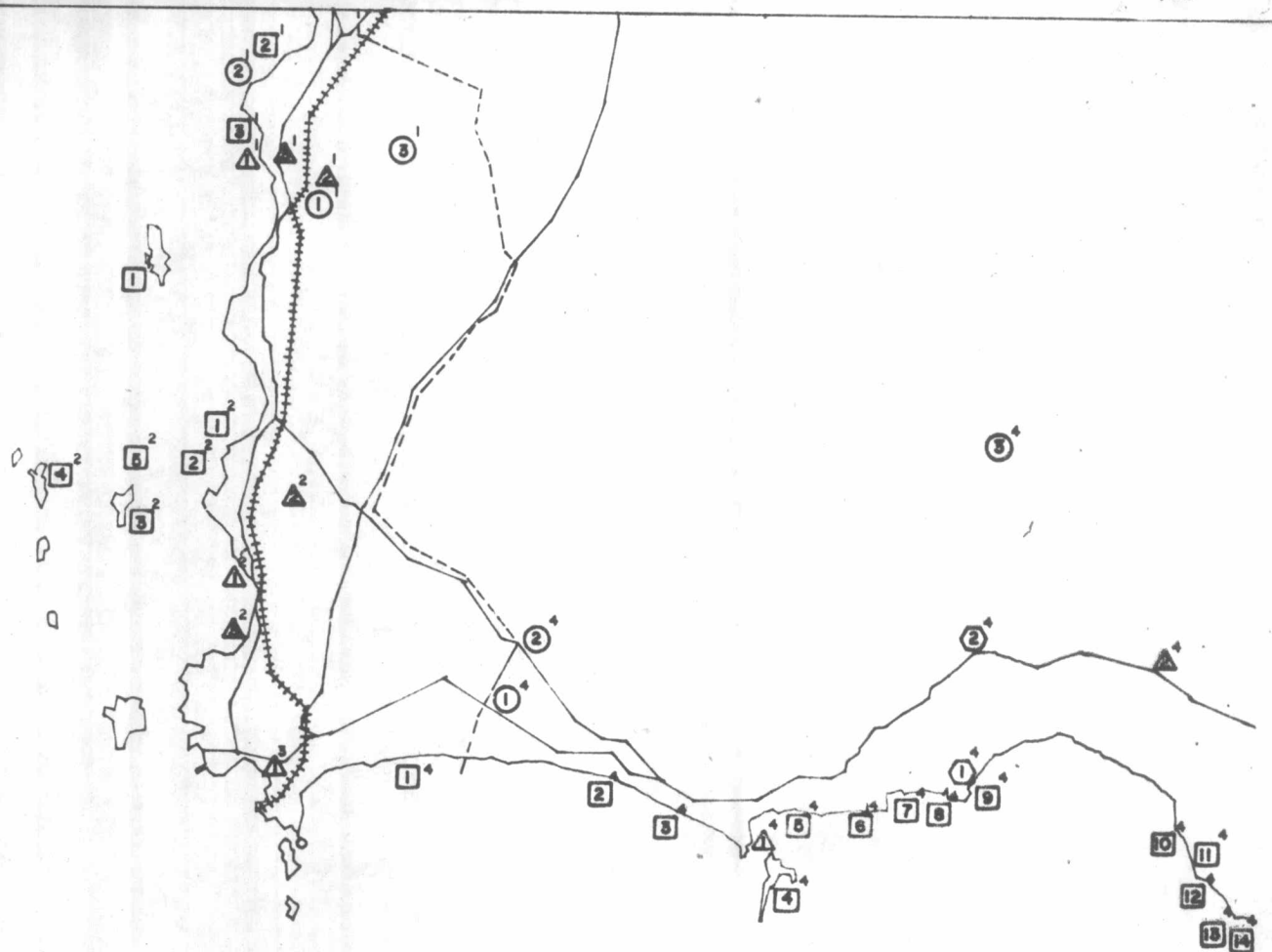
ในบริเวณพื้นที่นี้มีปริมาณฝนตกชุก ลักษณะคล้ายกับทางภาคใต้ของไทย จึงเกิดความไม่สะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว ตามสถานที่ท่องเที่ยวทั้งทางบก และทางทะเล รวมทั้งการท่องเที่ยวบริเวณเกาะแก่งต่าง ๆ ระยะเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเดินทางท่องเที่ยว มีประมาณ 6 เดือน ใน 1 ปี จากสภาพอากาศดังกล่าวจึงทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยว มีความตื่นตัวเป็นฤดูกาลตามสภาพดินฟ้าอากาศ

3.3.5 ปัญหาความขาดการอนุรักษ์

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และศาสนสถานหลายแห่งมีสภาพทรุดโทรม ชำรุดเสียหาย หรือมีอาคารอื่นรุกล้ำ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวอันมีคุณค่าความสง่างาม

สรุปได้ว่าปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว บริเวณอ่าวไทยตอนใน และอ่าวไทยตอนนอก มีปัญหา และอุปสรรคที่แตกต่างกัน คือ สถานที่ท่องเที่ยวของบริเวณอ่าวไทยตอนใน มีความเจริญและกำลังได้รับความนิยมอย่างมาก พร้อมทั้งรัฐบาลเองได้มีโครงการสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานอีกมากมาย ซึ่งช่วยให้แหล่งท่องเที่ยวทั้งหลายนั้น ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกจากรัฐ ในขณะที่เดียวกันผลสะท้อนจากการพัฒนาดังกล่าว เป็นเหตุให้ธุรกิจอื่น ที่เกี่ยวข้อง และจำเป็นต้องพึ่งโครงสร้างพื้นฐานเหล่านั้น เคลื่อนย้ายมาอยู่ในบริเวณใกล้เคียง เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชนขนาดใหญ่ ธุรกิจ โรงแรม การบริการอื่น ๆ ซึ่งสร้างปัญหาความแออัด และโดยที่หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาชุมชนยังมองไม่เห็นปัญหา หรือไม่มีจิตใจต่อการระวังหรือป้องกันปัญหา ผลจึงปรากฏว่า การสนับสนุนการพัฒนาต่อแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ กำลังเริ่มทำลายตัวเอง ดังเช่น หาดบางแสน ซึ่งเคยเป็นที่นิยมกันในอดีต สำหรับเป็นที่สงบ สามารถพักผ่อนหย่อนใจ บริเวณชายทะเลได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันมีสภาพเหมือนตลาดนัด สับสนวุ่นวาย และปรากฏว่ามลภาวะ ในน้ำทะเลเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตามการพัฒนา รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องทบทวนเพื่อหาข้อผิดพลาด พร้อมทั้งวางแนวทางเพื่อป้องกันไว้ล่วงหน้า ฉะนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมในบริเวณ สัตหีบ - ระยอง ซึ่งจะมีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ผลพลอยได้ต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทางรถไฟ ทางหลวง แหล่งน้ำ และท่าเรือ ในภูมิภาคนี้ จะช่วยให้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ตามมา เป็นผลต่อเนื่องไปถึงการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้และทั้งนั้น สิ่งที่เราควรระวังก็คือ การสูญเสียสภาพแวดล้อมที่ดีตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งสุดท้ายในภูมิภาคนี้

แผนภาพแสดงที่ตั้งแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยว

แผนภาพที่ 5.9

แหล่งท่องเที่ยว	□ ชายทะเล และ เกาะ	○ ป่าเขา-น้ำตก	○ ทางประวัติศาสตร์ ศาลาถนอ	△ ทางวัฒนธรรม - กิจกรรม
1 เกาะลี้ซัง	1 เกาะลี้ซัง 2 อ่างศิลา 3 บางแผ่นดิน	1 อ่างเก็บน้ำบางพระ 2 เสาล้ามมข 3 ลวนลี้ลี้วัดเขาเขียว		△ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ △ ลานมอญ △ หนองมน
2 แหลมฉบัง	1 หาดมาแตง 2 พัทธยา 3 เกาะล้าน 4 เกาะไม้ 5 เกาะลาก			△ บ้านนาจอมเทียน △ ลานมอญพันทิพย์ △ บางพลี
3 ลี้ทึบ				△ ภูตากลาง
4 ระยอง	1 ชายฝั่งลี้ทึบ-ระยอง 2 ชายหาดปากน้ำระยอง 3 ชายหาดระยอง-กันอ่าว 4 บ้านเพ-เกาะเสม็ด 5 หาดฉวนฉลน 6 หาดฉวนฉลน-วังแก้ว 7 วังแก้ว และใกล้เคียง 8 หาดแม่พิมพ์ 9 อ่าวไข่ 10 หาดคู้จิมกน 11 ค้างกระเบน 12 หาดแหลมเล็ดจ 13 หาดข้าวหลาว 14 หาดแหลมสิงห์ด้านเหนือ	1 สำนักสงฆ์เขาเทพนิมิต 2 ลานจอมปลวก 3 อุทยาน เขาชะเมา-เขาวง	1 อนุสาวรีย์สุนทรภู่ 2 วัดฉางนาถ	△ ทำเรือประมงที่สำคัญ △ แนวลิวนมที่มีบริเวณถนนลูกรัง